

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II w archidiecezji gnieźnieńskiej (2012–2019)

Czcigodny Jubilat, ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, znany jest nam wszystkim jako niestrudzony orędownik apostołatu słowa Bożego. Głęboko przekonany o potrzebie biblijnej animacji duszpasterstwa, której owocem jest lepsze poznanie osoby Chrystusa, Objawiciela Ojca i pełni Objawienia Bożego¹, stał się jednym z pomysłodawców i inicjatorów² powstania Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II³. Jak czytamy w Statucie, celem Stowarzyszenia jest

pogłębianie rozumienia Objawienia Pańskiego w świetle Pisma Świętego zgodnie z nauką Kościoła oraz kształtowanie duchowości i kultury

¹ Zob. BENEDYKT XVI, *Ahortacja apostołska Verbum Domini. O Słowie Bożym w życiu i misji Kościoła*, Kraków 2010, s. 80 przyp. 73.

² Zob. H. WITCZYK, *Dzieło Biblijne – po co i dla kogo?* Z ks. prof. H. Witczykiem rozmawia ks. W. PİKOR, *Pielgrzym* 16 (2006) 23, s. 19–20.

³ Syntetyczny zarys historii powstania Dzieła Biblijnego znajduje się na stronie internetowej Dzieła pod adresem: <http://www.biblista.pl/o-dziele-biblijnym/historia.html> (dostęp: 11.05.2020) oraz W. PİKOR, J. PİCK, *Dziesięć lat Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II w Polsce (2006–2015)*, Kielce 2017, s. 48–64. Autorzy opracowania omawiają także struktury organizacyjne Dzieła (s. 56–64).

biblijnej w duszpasterstwie, szczególnie kaznodziejstwie i katechezie, a także w indywidualnej formacji wiernych⁴.

Dzieło Biblijne pod kierunkiem Jubilata jako Przewodniczącego od lat proponuje szereg form biblijnej animacji duszpasterstwa w naszej Ojczyźnie, które w znacznym stopniu przyczyniły się do ożywienia apostołatu słowa Bożego w archidiecezji gnieźnieńskiej. W niniejszym opracowaniu prezentuję najważniejsze inicjatywy podjęte w latach 2012–2019⁵:

- 1) Szkoły Słowa Bożego;
- 2) Archidiecezjalne Dni Biblijne;
- 3) warsztaty biblijne dla katechetów;
- 4) rekolekcje i dni skupienia;
- 5) konkursy biblijne;
- 6) duszpasterstwo pielgrzymkowe;
- 7) inne formy działalności;
- 8) zaangażowanie w ogólnopolskie inicjatywy Dzieła Biblijnego.

Szkoły Słowa Bożego

Ta forma biblijnego apostołatu proponowana jest od samego początku działalności Dzieła w archidiecezji gnieźnieńskiej⁶. Adresowana jest ona do wszystkich wiernych oraz kapłanów, którzy odczuwają potrzebę pogłębionego rozumienia tekstów Pisma Świętego oraz ich medytacji metodą *lectio divina*. Początkowo (2006–2011) spotkania Szkoły Słowa Bożego odbywały się w cyklu dwuletnim, dwa razy w miesiącu, z wyłączeniem wakacji. Rozpoczęły się serią jedenastu konferencji z zakresu wstępu ogólnego do Pisma Świętego, wprowadzających uczestników w podstawowe zagadnienia niezbędne dla lepszego zrozumienia specyfiki orędzia biblijnego, zwłaszcza jako opowiedzianej historii zbawienia. W dru-

⁴ Tak sformułowany został cel Dzieła Biblijnego w statucie Stowarzyszenia (nr 9): <http://www.biblista.pl/o-dziele-biblijnym/statut.html> (dostęp: 11.05.2020).

⁵ Wcześniejszą działalność Dzieła Biblijnego w archidiecezji gnieźnieńskiej przedstawiłem w artykule: P. PODESZWA, *Duszpasterstwo biblijne w archidiecezji gnieźnieńskiej. Dzieło Biblijne im. Jana Pawła II (2006–2011)*, *Studia Bydgoskie* 5 (2011), s. 57–71.

⁶ Zob. TENŻE, *Dzieło Biblijne im. Jana Pawła II w Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Szkoła Słowa Bożego*, w: TENŻE, M. OLCZYK (red.), *Evangelizare pauperibus. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu biskupowi Bogdanowi Wojtusowi w 70. rocznicę urodzin*, Gniezno 2007, s. 419–421.

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II

gim roku formacji proponowano medytatywną lekturę fragmentów z Ewangelii według św. Marka, której celem było wdrożenie i przygotowanie do praktyki *lectio divina*, tak bardzo zalecanej dzisiaj przez Kościół⁷. Fragmenty Ewangelii według św. Marka zostały dobrane stosownie do przeżywanego okresu liturgicznego. W ten sposób starano się najpierw wprowadzić w doświadczenie wspólnotowej lektury słowa Bożego, aby rozważane teksty stawały się pomocą i inspiracją do głębszego oraz bardziej owocnego przeżywania tajemnic wiary, proponowanych w poszczególnych etapach roku liturgicznego⁸.

Od 2011 r. Szkoła Słowa Bożego działała w nieco zmodyfikowanej formie. Liczba spotkań została ograniczona do 20⁹, co dawało możliwość przeprowadzenia Szkoły w okresie jednego roku szkolnego (od września do czerwca). W ten sposób można było objąć formacją biblijną jeszcze większą liczbę wiernych i kapłanów naszej archidiecezji, a w latach 2015–2017 także diecezji bydgoskiej. Spotkania odbywały się w następujących parafiach: pw. bł. Michała

⁷ We wspomnianej już adhortacji *Verbum Domini* papież przypomina „potrzebę modlitewnego podejścia do świętego tekstu jako podstawowego elementu życia duchowego wszystkich wierzących w różnych posługach i stanach życia, ze szczególnym uwzględnieniem *lectio divina*” (n. 86). BENEDYKT XVI, *Adhortacja apostolska Verbum Domini*, s. 90.

⁸ Omówienie działalności Szkół Słowa Bożego w latach 2006–2011 wraz ze szczegółowym programem dwuletniej formacji, zob. P. PODESZWA, *Duszpasterstwo biblijne*, s. 59–62.

⁹ Tematy realizowane w nowym cyklu: 1) Zanim otworzysz Biblię (nazwa, podział, zasady posługiwania się Biblią); 2) Jak Bóg „dyktował” Biblię? (wydarzenie historyczne, tradycja ustna, redakcja księgi, materiał piśmienniczy, języki biblijne); 3) Oto słowo Boże (natchnienie biblijne, cechy autora ludzkiego i boskiego, skutki natchnienia); 4) Czy w tekście biblijnym mogą być błędy? (sposób przepisywania, krytyka tekstualna); 5) Ewangelie poza Ewangelią (kanon, apokryfy); 6) Bóg, który mówi w różnych językach (przekłady LXX, Wulgata, tłumaczenia polskie katolickie i niekatolickie); 7) Czy Biblię można rozumieć dosłownie? (sens wyrazowy, duchowy, pełniejszy, lektura fundamentalistyczna); 8) Kościół – stróżem słowa Bożego (interpretacja Biblii we wspólnocie, podstawowe dokumenty i wypowiedzi); 9) Biblia historią zbawienia (biblijne pojęcie zbawienia, spisana historia zbawienia, główne etapy historii); 10) Biblia światłem i pokarmem na ścieżkach życia ludzkiego (liturgia, lektura indywidualna, modlitwa Biblią); 11) *Lectio divina* i jej etapy. Dziewięć tekstów z Ewangelii według św. Marka, ułożonych według okresów liturgicznych: 1) Mk 8,27-38 (Wyznanie Piotra i pierwsza zapowiedź Męki i Zmartwychwstania); 2) Mk 1,14-20 (Nawracajcie się i pójďte za Mną); 3) Mk 14,32-42 (Modlitwa w Ogrójcu); 4) Mk 15,33-41 (Śmierć Jezusa); 5) Mk 16,1-8 (Zmartwychwstanie Jezusa); 6) Mk 16,9-18 (Ukazywanie się Zmartwychwstałego); 7) Mk 12,18-27 (O zmartwychwstaniu); 8) Mk 16,19-20 (Wniebowstąpienie); 9) Mk 14,22-26 (Ustanowienie Eucharystii).

Kozala w Słupcy oraz pw. św. Jadwigi Królowej w Inowrocławiu (2011/2012); pw. św. Wojciecha w Wągrowcu oraz pw. Ap. Piotra i Pawła w Zagórowie (2012/2013); pw. św. Andrzeja Apostoła w Kleczewie oraz pw. Świętej Trójcy w Strzelnie (2013/2014); pw. Wniebowzięcia NMP w Trzemesznie oraz pw. bł. Radzyna Gaudentego w Gnieźnie (2014/2015); pw. św. Antoniego z Padwy w Bydgoszczy (2015/2016); pw. Zwiastowania NMP w Inowrocławiu (2016/2017).

W tym samym roku szkolnym 2016/2017 w parafii pw. św. Antoniego z Padwy w Bydgoszczy, na wyraźną prośbę duszpasterza i wiernych, Szkoła Słowa Bożego zaproponowała nowy cykl comiesięcznych konferencji biblijnych, zatytułowanych „Spotkania z Apokalipsą”¹⁰.

W latach 2018/2019 i 2019/2020 kolejny raz został zmodyfikowany (*ad experimentum*) czas trwania Szkoły i zakres tematyczny. Powrócono do 10 spotkań rocznie (wrzesień – czerwiec), łącząc zagadnienie teoretyczne z *lectio divina* wybranych fragmentów biblijnych. W pierwszym roku były to teksty ze Starego Testamentu¹¹, zaś w drugim z Nowego¹². Spotkania odbywały się w parafii pw. św. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie.

¹⁰ Omówione zagadnienia: 1) Czy Apokalipsa jest złowieszczą wizją przyszłości? (1,1-3); 2) Gdzie i jak spotykamy Chrystusa zmartwychwstałego? (1,4-20); 3) Po co Jezus koresponduje z Kościołem? (2,1-3,22); 4) Kto kieruje losami świata i zna przyszłość? (4,1-5,14); 5) Jaki jest sens kataklizmów i plag, które spadają na ziemię? (6,1-8,1; 8,2-11,19; 15,12-16,21); 6) Czy istnieje szansa ocalenia z zagłady oraz nadzieja ratunku? (7,1-17; 14,1-5); 7) Kim jest Niewiasta „obleczona w słońce”? (12,1-18); 8) Dlaczego zło wciąż jest tak potężne? (13,1-18; 17,1-18,24); 9) Do kogo należy ostateczne zwycięstwo? (19,1-22,20).

¹¹ Zrealizowane tematy: 1) Zanim otworzysz Biblię. Biblijne ABC. Boża miłość u początków stworzenia i w pradziejach zbawienia (Rdz 1-2); 2) Jak Bóg „dyktował” Biblię? Jak Biblia „zamieszkała” między nami? Dlaczego akurat wąż?! Istnienie dobrych i złych Duchów i ich wpływ na ludzi (Rdz 3 i 4); 3) Oto słowo Boże. Biblijne genealogie. Dlaczego i co mówią? (Rdz 5 i 10); 4) Czy w tekście biblijnym mogą być błędy? Potop – o jakim Bogu mowa? (Rdz 6,9-9,17); 5) Od Ewangelii do pseudoewangelii. Wieża Babel – jakiej jedności Pan Bóg nie chce? (Rdz 11); 6) Bóg, który mówi w różnych językach. Dlaczego Bóg poddaje wierzącego (wielkiej) próbie? Ofiara z Izaaka a powołanie i życie Abrahama (Rdz 12-25); 7) Czy Biblię można rozumieć dosłownie? Patriarcha Jakub – dlaczego ojciec 12-u pokoleń? (Rdz 26-36); 8) Kościół stróżem Słowa Bożego. Józef – czym powinien być Lud Boży? (Rdz 37-50); 9) Biblia historią zbawienia. Mojżesz – „Przyjaciel Boga” (Wj 1,1nn); Modlitwa (z) Pismem Świętym. *Lectio divina* i jej etapy. Miłosierdzie Boże w plagach egipskich! (Wj 7,14-11,10).

¹² Tematy spotkań: 1) Biblia historią zbawienia (Mdr 19,1-12); 2) Czym są Ewangelie? Jak i kiedy powstały? (Łk 1,1-4); 3) Najstarsza Ewangelia (Mk 1,1.14-20);

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II

Każdorazowo zajęcia Szkoły były zapowiadane w okolicznościowym kazaniu wygłaszanym na każdej Mszy św. w niedzielę poprzedzającą pierwsze zajęcia. W ten sposób zapoznawano wiernych z proponowaną inicjatywą, wyjaśniono jej potrzebę oraz przydatność tej nowej formy spotkania z Jezusem zmartwychwstałym obecnym w Słowie dla umacniania wspólnotowej i indywidualnej wiary. Kazanie zawierało także zachętę i zaproszenie do udziału jak największej liczby wiernych. Po każdej Mszy św. rozdawano zainteresowanym specjalne foldery z datami i tematami poszczególnych spotkań. Przygotowywano także okolicznościowy plakat, zawierający wyżej wymienione informacje. Rozsyłano go do dekanatów, na terenie których znajdowały się parafie, gdzie odbywały się spotkania Szkoły Słowa Bożego. Wysyłano tam także osobne zaproszenie podpisane przez arcybiskupa gnieźnieńskiego, zachęcające duszpasterzy i wiernych do udziału w proponowanej inicjatywie.

Podsumowując kolejne lata działalności Szkoły Słowa Bożego, można bez wątpienia stwierdzić, że cieszy się zainteresowaniem zarówno duchownych, jak i świeckich. W minionych latach 358 osób ukończyło cały cykl i otrzymało pamiątkowy dyplom. Wszystkim zaproponowano także zapisanie się do Dzieła Biblijnego. Z tego zaproszenia skorzystało 165 osób i obecnie Dzieło Biblijne w naszej archidiecezji liczy 320 członków. Duszpasterzy parafii, w których odbywały się spotkania Szkoły Słowa Bożego, zachęcamy do kontynuowania formacji w formie kręgów biblijnych, a wiernych do skorzystania i pielęgnowania zażyłej relacji z Chrystusem – Słowem Boga.

Archidiecezjalne Dni Biblijne

Kontynuując tradycję zapoczątkowaną w Roku Pawłowym, Dzieło Biblijne organizuje corocznie ogólnodiecezjalne spotkanie, na które zapraszani są wszyscy członkowie Stowarzyszenia w naszej archidiecezji. Ma ono zazwyczaj miejsce w październiku w okolicach liturgicznego wspomnienia św. Jana Pawła II, Patrona Dzieła Biblijnego. Spotkania składają się z trzech zasadniczych części. Pierwsza ma miejsce w auli Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego (obecnie Centrum Edukacyjno-Formacyjne). Moderator Dzieła

4) Ewangelia Emmanuela (Mt 1,18-25); 5) Ewangelia Bożego miłosierdzia (Łk 15,1-2. 11-32); 6) Ewangelia umiłowanego ucznia (J 1,35-50); 7) Dzieje Apostolskie księgą świadectwa (Dz 1,8.12-26; 2,42-47); 8) 22.04 – Listy Pawłowe (1 Kor 15,1-34); 9) Listy Katolickie (Jk 2); Listy Janowe i Apokalipsa (Ap 1,1-3; 7,9-17).

po powitaniu wszystkich uczestników przedstawia sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia w okresie od poprzedniego Dnia Biblijnego oraz wręcza legitymacje nowym członkom Dzieła. Następnie zaproszeni goście z różnych ośrodków naukowych w Polsce wygłaszają konferencje, które związane są z różnymi aspektami apostołatu biblijnego lub nawiązują do tematu trwającego roku duszpasterskiego. Uczestnicy mają możliwość zadawania pytań lub dzielenia się własnymi doświadczeniami poznawania i medytowania słowa Bożego. Po krótkiej przerwie wszyscy gromadzą się w kaplicy Centrum Edukacyjno-Formacyjnego na uroczystej Eucharystii, podczas której dziękujemy Bogu za wstawiennictwem św. Jana Pawła II za wszelkie inicjatywy Dzieła Biblijnego w naszej Ojczyźnie oraz prosimy o błogosławieństwo, aby działalność Stowarzyszenia przynosiła dobre owoce w życiu polskiego i diecezjalnego Kościoła. Po Mszy św. uczestnicy są zapraszani na wspólny obiad, który jest jeszcze jedną okazją do lepszego poznania się oraz wymiany myśli i doświadczeń. W Archidiecezjalnych Dniach Biblijnych bierze udział mniej więcej połowa¹³ członków Dzieła Biblijnego w naszej archidiecezji.

W latach 2012–2019 miały miejsce następujące spotkania:

- V Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 13.10.2012 r., referaty: *Ile kosztuje niebo? Usprawiedliwienie przez wiarę w Liście św. Pawła do Rzymian* – ks. dr hab. Dariusz Iwański (UMK w Toruniu) oraz *Wiara w biblijnej symbolice starożytności i średniowiecza* – ks. prof. dr hab. Krzysztof Bardski (UKSW w Warszawie), moderator *Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II* w archidiecezji warszawskiej;
- VI Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 12.10.2013 r., referat: *Wierzę w Kościół* – ks. prof. dr hab. Waldemar Rakocy CM (KUL);
- VII Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 18.10.2014 r., referaty: „*Być posłannym*” – *symbolika topografii w Ewangelii Janowej* – dr hab. Anna Kuśmirek (UKSW w Warszawie); Świadectwo o „przygodzie” ze Słowem Bożym – Roman Kempieński (autor biblijnych rymowanek dla dzieci, znany pod literackim pseudonimem Romcio Tomcio);
- VIII Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 3.10.2015 r., (połączony z symposium biblijno-misjologicznym zorganizowanym we współpracy ze Świętowojską Rodziną Misyjną), referaty: *Słowo Boże a misje na podstawie J 21* – ks. prof. UKSW dr hab. Janusz Kręcidło MS (UKSW

¹³ Zaproszenia wysyłane są oczywiście do wszystkich. Jednak część członków Dzieła to osoby starsze i z powodu stanu zdrowia lub odległości nie zawsze mogą wziąć w spotkaniu w Gnieźnie.

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II

- w Warszawie); *Misjologiczne odczytanie postania misyjnego Dziejów Apostolskich* – ks. dr Tomasz Szyszka SVD (UKSW w Warszawie);
- IX Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 15.10.2016 r., referaty: *Droga krzyżowa Jezusa jako tajemnica Bożego Miłosierdzia* – ks. prof. dr hab. Mirosław Wróbel (KUL); *Ile kosztuje miłosierdzie?* – ks. dr Piotr Kot (PWT we Wrocławiu);
 - X Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 14.10.2017 r., referaty: *O Bogu, który przemawia ludzkim językiem. Przypadek metafor biblijnych* – dr Anna Rambiert-Kwaśniewska (PWT we Wrocławiu); *„Duch mówi do Kościoła” w świetle Ewangelii wg św. Jana i Apokalipsy św. Jana* – ks. prof. dr hab. Dariusz Kotecki (UMK w Toruniu);
 - XI Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 10.11.2018 r., referaty: *Duch święty – żywa pamięć ludu Bożego* – ks. prof. US dr hab. Cezary Korzec (US); *Umilowany uczeń o Paraklecie* – o. prof. dr hab. Adam Sikora (UAM w Poznaniu);
 - XII Archidiecezjalny Dzień Biblijny, 19.10.2019 r., referaty: *Theosis – powołani do życia w Duchu Świętym. Perspektywa biblijna* – ks. dr hab. Adam Kubis (KUL); *Dlaczego bluźnierstwo przeciwko Duchowi nie będzie odpuszczone? (Mt 12,31)* – ks. mgr lic. Tomasz Krzysztofiak (PWSD w Gnieźnie).

Warsztaty biblijne dla katechetów

Dzieło Biblijne proponuje także rekolekcje połączone z warsztatami biblijnymi dla katechetów:

2012: *Bóg a zło w świecie*;

2013: *Biblijni świadkowie wiary*;

2014: *Mariologia biblijna*;

2015: *Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię*;

2016: *Miłosierni i przebaczący jak Ojciec*;

2017: *Czystość w świetle Biblii*;

2018: *Namaszczeni Duchem Świętym*;

2019: *W mocy Bożego Ducha*.

Ponadto przygotowano także oddzielne warsztaty dla katechetów:

2012: *Tajemnica grzechu w Biblii na podstawie Starego Testamentu; Zło w świecie w świetle Ap 12*;

2016: *Jakżeż może się człowiek narodzić będąc starcem? Biblijna odpowiedź na pytania o nowe stworzenie, nowe narodzenie, nowego człowieka w ST; Nowe życie w Chrystusie (J 3,3-5; Rz 6,1-11)*;

2017: *On i Ona w Biblii*.

Cennym uzupełnieniem warsztatów biblijnych jest każdorazowo proponowany warsztat metodyczny, który uczył konkretnych form i sposobów przeniesienia orędzia biblijnego na katechezę szkolną.

Rekolekcje biblijne i dni skupienia

Dzieło Biblijne zorganizowało także wakacyjne rekolekcje biblijne dla świeckich, które miały miejsce w Prymasowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Gnieźnie:

2012: *Być z Jezusem*;

2013: *Pozostać z Jezusem*;

2015: *Zobaczyć Jezusa*.

Były one oparte na metodzie *lectio divina* wybranych fragmentów ewangelii.

W 2016 r. Dzieło Biblijne prowadziło dzień skupienia dla nadzwyczajnych szafarzy Eucharystii pod tytułem *Idźcie i głoscie*. W świetle wybranych tekstów biblijnych rozważano prawdę o konieczności głoszenia Ewangelii poprzez osobiste świadectwo życia.

W 2017 r. odbyły się też rekolekcje biblijne dla animatorów misyjnych archidiecezji gnieźnieńskiej, zorganizowane przez Wydział Duszpasterski Kurii. Nosiły one tytuł *Idźcie i głoscie*. W trakcie rekolekcji rozważano fragmenty z Dziejów Apostolskich, ukazujące specyfikę chrześcijańskiej misji ewangelizacyjnej.

W 2018 r. przeprowadzono także dwie serie rekolekcji biblijnych o Duchu Świętym dla nadzwyczajnych szafarzy Eucharystii w Domu Rekolekcyjnym w Rościnnie. W czasie konferencji rekolekcyjnych poznawano Trzecią Osobę Trójcy Świętej w oparciu o teksty biblijne obu Testamentów.

Dzieło Biblijne odpowiadało także na zaproszenia duszpasterzy, którzy prosili o poprowadzenie parafialnych rekolekcji biblijnych o słowie Bożym w Wielkim Poście lub Adwencie. Rekolekcje takie miały miejsce, głównie w naszej diecezji, ale także poza jej granicami:

2012: Murowaniec (diecezja bydgoska), Gniezno (parafia katedralna), Żydowo, Żychlin (diecezja łowicka);

2013: Parkowo, Inowrocław (parafia pw. Zwiastowania NMP);

2014: Maksymilianowo (diecezja bydgoska), Gniezno (parafia pw. bł. Radzyna Gaudentego);

2015: Niemcz (diecezja bydgoska), Gniezno (parafia pw. św. Michała);

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II

- 2016: Gniezno (parafia pw. Wieczystego Kapłana), Łobzenica (diecezja bydgoska);
2017: Bydgoszcz (parafia pw. Matki Bożej Ostrobramskiej);
2018: Bydgoszcz (par. pw. św. Jana Ewangelisty), Inowrocław (par. pw. św. Jadwigi),
2019: Paryż (parafia pw. św. Genowefy), Paryż (parafia pw. Miłosierdzia Bożego).

Konkursy biblijne

Ważnym polem działalności Dzieła Biblijnego w archidiecezji gnieźnieńskiej jest organizowanie i przygotowywanie różnego rodzaju konkursów biblijnych. Od 2007 r., we współpracy z Wydziałem Katechizacji i Szkół Katolickich Kurii Metropolitalnej, jest przeprowadzany Konkurs Biblijny dla Gimnazjalistów. Starano się w ten sposób zagospodarować pewną „lukę”, bo dotychczas nie było żadnej propozycji konkursu biblijnego dla młodzieży gimnazjalnej w naszej archidiecezji. Napawa radością fakt, że od samego początku cieszył się on zainteresowaniem uczniów i katechetów. Początkowo przeprowadzany był na trzech poziomach: szkolnym, rejonowym oraz diecezjalnym, zaś od roku 2018 odbywał się w dwóch etapach: szkolnym i diecezjalnym. Od 2019 w związku z likwidacją gimnazjów konkurs zaproponowano uczniom klas VII i VIII szkół podstawowych, stąd przyjął nazwę: Archidiecezjalny Konkurs Biblijny dla Młodzieży Szkół Podstawowych (VII i VIII klas).

Konkursy obejmują znajomość wybranych tekstów biblijnych oraz wskazanych wcześniej opracowań, fragmentów dokumentów kościelnych, papieskich wypowiedzi. Dają one uczniom nie tylko możliwość głębszego poznania samego orędzia biblijnego, ale pozwalają dostrzec w jaki sposób staje się ono fundamentem nauczania kościelnego oraz konkretnym wskazaniem dla życia wspólnoty i pojedynczych wyznawców Chrystusa. Ponadto przygotowanie młodzieży do konkursów angażuje w dużym stopniu również katechetów, którzy nie szczędzą wysiłków, aby pomóc swoim uczniom, dzięki czemu sami mają okazję przypomnienia, pogłębienia znajomości oraz nowego odczytania treści biblijnych. Na każdy etap Dzieło Biblijne przygotowuje odpowiednie testy i pytania oraz nadzoruje poprawny przebieg zmagania konkursowych, przynajmniej na etapie rejonowym i diecezjalnym.

Odbyły się następujące konkursy:

2012: VI Konkurs *Apostoł Piotr przewodnikiem na drogach wiary*;

Paweł Podeszwa

- 2013: VII Konkurs Świadcowie wiary Starego i Nowego Testamentu;
- 2014: VIII Konkurs *Ze świętym Mateuszem wyznajemy we wspólnocie Kościoła wiarę w Syna Bożego*;
- 2015: IX Konkurs *Głosem proroków wzywani do „nawrócenia i wiary”*;
- 2016: X Konkurs *Miłosierni jak Ojciec*;
- 2017: XI Konkurs *„Idźcie i głoscie!” – za przykładem pierwszych Apostołów Chrystusa*;
- 2018: XII Konkurs *Jesteśmy napelnieni Duchem Świętym*;
- 2019: XIII Konkurs *Ewangelia według św. Marka*.

Ponadto Dzieło Biblijne włącza się także w inne konkursy biblijne, które są organizowane przez parafie lub szkoły na szczeblu szkolnym lub gminnym. Często katecheci zwracają się do Dzieła o patronat honorowy, pomoc w przygotowaniu materiałów, korektę testów, ufundowanie nagród lub obecność w dniu konkursu, połączoną najczęściej z przewodnictwem komisji konkursowej oraz okolicznościowymi konferencjami lub pogadankami dla dzieci i młodzieży na temat Biblii. W miarę możliwości odpowiadamy na te zaproszenia. Są one doskonałą okazją do osobistych kontaktów oraz „pozyskiwania” dla duszpasterstwa biblijnego nowych współpracowników.

Dzieło Biblijne zaangażowało się w następujące inicjatywy konkursowe:

- 2012: patronat nad IV Międzyszkolnym Konkursem Biblijnym w Inowrocławiu; nad I Szkolnym Konkursem Biblijnym w Margoninie oraz VI Gminnym Konkursem Biblijnym w Łubowie;
- 2013: patronat nad III Gminnym Konkursem Biblijnym dla Szkół Podstawowych „Na początku było Słowo” w Rogoźnie oraz nad V Międzyszkolnym Konkursem Biblijnym w Inowrocławiu;
- 2014: patronat i udział w IV Gminnym Konkursie Biblijnym dla Szkół Podstawowych w Rogoźnie oraz w VI Międzyszkolnym Konkursie Biblijnym w Inowrocławiu;
- 2015: patronat nad VII Międzyszkolnym Konkursem Biblijnym w Inowrocławiu oraz udział w V Gminnym Konkursie Biblijnym dla Szkół Podstawowych w Rogoźnie;
- 2016: patronat nad VIII Międzyszkolnym Konkursem Biblijnym w Inowrocławiu.

Dzieło Biblijne włączyło się też w przeprowadzenie etapów diecezjalnych kolejnych edycji Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Biblijnej pod patronatem *Civitas Christiana*: przewodniczenie Komisji podczas XVII Konkursu (2013); XVIII Konkursu (2014); XXI Konkursu (2017); XXII Konkursu (2018).

Duszpasterstwo pielgrzymkowe

Benedykt XVI napisał:

Gdy rozpamiętujemy Słowo Boże, które stało się ciałem w łonie Maryi z Nazaretu, nasze serce zwraca się teraz ku tej ziemi, na której dokonana się tajemnica naszego odkupienia i z której słowo Boże rozprzestrzeniło się aż po krańce świata. Za sprawą bowiem Ducha Świętego Słowo wcieliło się w konkretnym momencie i w określonym miejscu, na skrawku ziemi położonym na obrzeżach imperium rzymskiego. Dlatego im bardziej dostrzegamy powszechność i wyjątkowość osoby Chrystusa, z tym większą wdzięcznością patrzymy na tę ziemię, na której Jezus się narodził, żył i oddał samego siebie za nas wszystkich. Kamienie, po których stapał nasz Odkupiciel, są pełne wspomnień i wciąż „głośno mówią” nam o Dobrej Nowinie. Dlatego też ojcowie synodalni przypomnieli trafne określenie Ziemi Świętej jako „piątej Ewangelii”¹⁴.

Apostolat biblijny potwierdza trafność papieskiego spostrzeżenia, że kiedy medytujemy słowo Boże, to nasze serca zwracają się ku Ziemi Świętej i rodzi się naturalne pragnienie pielgrzymowania do miejsc bezpośrednio związanych z historią ludu Starego Przymierza, ale przede wszystkim z dziejami Jezusa, Maryi i pierwszych wyznawców Chrystusa. Odpowiadając na tę potrzebę wiernych i kapłanów, Dzieło Biblijne zaproponowało wyjazdy pielgrzymkowe. W latach 2012–2019 udało się zorganizować 14 pielgrzymek do Ziemi Świętej (2012 – 1; 2013 – 1; 2014 – 2; 2015 – 2; 2016 – 2; 2017 – 2; 2018 – 3; 2019 – 1). Realizowany program zazwyczaj obejmuje najważniejsze miejsca naszej wiary i został przygotowany głównie dla tych, którzy jeszcze nie byli w Ziemi Świętej. Udało się także dwukrotnie zaproponować program „Ziemia Święta kolejny raz” dla wiernych i kapłanów, którzy już mieli okazję pielgrzymować do Ziemi Świętej. Dawał on możliwość zobaczenia i poznania nowych miejsc związanych z wydarzeniami historii zbawienia. Cieszył się sporym zainteresowaniem pielgrzymów, co potwierdza potrzebę organizowania także tego typu wyjazdów z rozszerzonym programem.

Dzieło Biblijne we współpracy z Wydziałem Katechetycznym Kurii Metropolitalnej w Gnieźnie zorganizowało także dwie pielgrzymki dla katechetów

¹⁴ BENEDYKT XVI, *Ahortacja apostolska Verbum Domini*, s. 95 przyp. 89.

naszej archidiecezji: w 2016 r. na trasie pielgrzymowania znalazł się Ogród Biblijny w Muszynie, zaś w 2017 Muzeum Diecezjalne w Pelplinie, gdzie można zobaczyć Biblię Gutenberga.

Inne formy działalności

Obok wymienionych wyżej najważniejszych form działalności Dzieła Biblijnego w archidiecezji gnieźnieńskiej realizowane są jednocześnie inne przedsięwzięcia oraz inicjatywy, które mają uświadomić duchownym oraz wiernym świeckim konieczność, wagę i potrzebę ożywienia biblijnego duszpasterstwa i życia chrześcijańskiego.

Podczas spotkań z kapłanami nieustannie zachęcamy do podejmowania różnych ogólnopolskich inicjatyw duszpasterstwa biblijnego proponowanych przez Dzieło Biblijne (Niedziela i Tydzień Biblijny, Narodowe Czytanie Pisma Świętego). Każda parafia archidiecezji otrzymuje materiały w postaci zeszytów „Krag Biblijny” wydawanych w Tarnowie pod patronatem Dzieła Biblijnego. Regularnie też dostarczane są wszystkie materiały na Niedzielę i Tydzień Biblijny.

W kilkunastu parafiach, zwłaszcza tam gdzie miały miejsce spotkania Szkoły Słowa Bożego, działają kręgi biblijne. W miarę możliwości moderatorzy Dzieła biorą udział w spotkaniach kręgów: w parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Inowrocławiu miało miejsce 37 spotkań „kręgu biblijnego”: 2012 – 3; 2013 – 15; 2014 – 12; 2015 – 7. Odpowiadając na zaproszenia duszpasterzy, głosimy także konferencje, wykłady, pogadanki biblijne dla wspólnot parafialnych lub wybranych grup duszpasterskich, działających w parafiach. Dla ilustracji wliczam kilka takich spotkań wraz z podjętymi tematami:

2012: *Rozdzierajcie wasze serca, nie szaty. Biblijne nawrócenie*, katecheza w Katedrze w Gnieźnie w ramach cyklu „Warto wiedzieć”; *Biblia w rodzinie*, katecheza dla Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Gnieźnieńskiej w parafii pw. św. Leonarda w Słupcy; *W oczekiwaniu na Emmanuela. Adventowe prorocтва mesjańskie*, konferencja w parafii pw. bł. Michała Kozala w Gnieźnie;

2013: *Idea pielgrzymowania w Biblii. Pielgrzymki do Ziemi Świętej dawniej i dziś*, wykład dla Gnieźnieńskiego Klubu Inteligencji Katolickiej w parafii katedralnej w Gnieźnie; *W służbie Chrystusowi i Kościołowi*. Świadectwo Priscylli i Akwili, konferencja podczas spotkania świeckich zaangażowanych w życie parafii i duchownych dwóch

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II

dekanatów gnieźnieńskich w par. pw. Wieczystego Kapłana w Gnieźnie; *Słowo Boże i posługa Lektora we wspólnocie Kościoła*, konferencja w ramach Dekanalnego Dnia Lektora w Piechcinie;

- 2016: *Miłosierdzie to imię Boga*, konferencja w parafii pw. św. Floriana w Żninie; *Bóg miłosierny czy sprawiedliwy?*, konferencja w parafii w Trzemesznie; *Będą patrzeć na tego, którego przebodli – Zachariasz w Nowym Testamencie*, wykład w parafii w Strzelnie; *Teologiczne przesłanie Księgi Wyjścia*, katecheza dla uczestników Oazy Rodzin II stopnia w Rościnnie;
- 2017: trzy spotkania: *Biblia Słowem życia*; *W drodze do Emaus – lectio divina*; *Eucharystia sakramentem pamięci*, dla Duszpasterstwa Rodzin w Margoninie;
- 2018: *Modlitwa (z) Pismem Świętym*, wykład w Klubie Inteligencji Katolickiej w parafii pw. św. Jadwigi w Inowrocławiu; *Namaszczeni Duchem Świętym*, konferencja biblijna w Trzemesznie;
- 2019: *Rachunek sumienia Kościoła w świetle Listu do Efezu (Ap 2,1–7)*, wykład w Klubie Inteligencji Katolickiej w parafii pw. św. Jadwigi w Inowrocławiu.

Kolejną grupą, którą szczególnie zapraszamy do zaangażowania się w działalność Dzieła, są katecheci. Oprócz rekolekcji biblijnych oraz warsztatów, o których była mowa wcześniej, Dzieło proponowało wspólną refleksję nad Biblią podczas rejonowych spotkań dla katechetów. Stawały się one także okazją do poszukiwania nowych form upowszechniania orędzia biblijnego. Wygłoszono także wykład inauguracyjny podczas XV Archidiecezjalnego Dnia Katechetycznego, inaugurującego nowy rok pracy i formacji nauczycieli religii: *Miłosierdzie Boże w plagach egipskich Wj 7–11* (2016).

Dwukrotnie Dzieło zaproponowało także szkolenie w ramach Wewnętrznego Doskonalenia Nauczycieli dla Nauczycieli Humanistów w Gimnazjum nr 2 w Inowrocławiu:

- 2013: *Interpretacja tekstów biblijnych w podręcznikach do języka polskiego wraz z uwzględnieniem problematyki tzw. Prehistorii biblijnej*;
- 2014: *Interpretacja tekstów biblijnych w podręcznikach do języka polskiego, cz. II*.

Dzieło włączyło się też w opracowanie materiałów (wybór tekstów biblijnych oraz komentarze) dla Archidiecezjalnej Pielgrzymki do Częstochowy (2012) oraz zaproponowało wykład: *Piszemy po hebrajsku wraz z pokazem multimedialnym* połączony z warsztatem dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych powiatu gnieźnieńskiego w ramach IV Gnieźnieńskiego Festiwalu Nauki

i Kultury (2012). Przygotowano także dwie audycje w Radiu Żnin na temat Biblii: *Pytania o Biblii i do Biblii* (2012). Wygłoszona została także konferencja *Prymat poznania Boga i miłosierdzia w świetle Oz 6,1-6* podczas spotkania dyrektorów Caritas w Wągrowcu (2012) oraz wykład: *Jak modlić się (z) Pismem Świętym?* dla uczestników II Archidiecezjalnej Pielgrzymki Trzeźwości w Słupcy (2013). Dzieło poprowadziło także wprowadzenia biblijne do medytacji (Mk 1,14-15.16-20; 3,13-19; 8,27-30.31-33) podczas Taizé Dni Radości w Gnieźnie (2013). Zaangażowało się też w przygotowanie materiałów na obchody 1050 rocznicy chrztu Polski (2015)¹⁵.

W ramach formacji biblijnej ministrantów i lektorów wygłoszono konferencję *Biblia słowem ludzkim i Bożym* podczas Archidiecezjalnego Dnia Lektora w Gnieźnie (2014), a moderator Dzieła opublikował 70 tekstów w miesięczniku „Króluj nam Chryste”¹⁶.

¹⁵ Zob. P. PODESZWA, *Powołani do świętości i życia wiecznego*, w: J. DĘBIEC (red.), *Nowenna przed 1050. rocznicą chrztu Polski w Archidiecezji Gnieźnieńskiej*, Gniezno 2015, s. 52–56.

¹⁶ P. PODESZWA, *Od Ewangelii do ewangelii*, Króluj nam Chryste 9 (2013), s. 5; *Jak powstały ewangelie?*, Króluj nam Chryste 10 (2013), s. 5; *Czym są Ewangelie?*, Króluj nam Chryste 11 (2013), s. 5; *Najkrótsza Ewangelia*, Króluj nam Chryste 12 (2013), s. 5; *Ewangelia Jezusa Chrystusa*, Króluj nam Chryste 1 (2014), s. 5; *Pierwsza Ewangelia*, Króluj nam Chryste 2 (2014), s. 5; *Ewangelia Emmanuela*, Króluj nam Chryste 3 (2014), s. 5; *Ewangelia dla Teofila*, Króluj nam Chryste 4 (2014), s. 5; *Ewangelia Bożego Miłosierdzia*, Króluj nam Chryste 5 (2014), s. 5; *Ewangelia umiłowanego ucznia*, Króluj nam Chryste 6 (2014), s. 5; *Duchowa Ewangelia*, Króluj nam Chryste 7–8 (2014), s. 5; *Dom Boga i człowieka*, Króluj nam Chryste 9 (2014), s. 12; *Ołtarz: znak obecności Boga*, Króluj nam Chryste 10 (2014), s. 12; *Ofiara*, Króluj nam Chryste 11 (2014), s. 5; *Bananek*, Króluj nam Chryste 12 (2014), s. 12; *Chleb*, Króluj nam Chryste 1 (2015), s. 12; *Wino*, Króluj nam Chryste 2 (2015), s. 12; *Kielich*, Króluj nam Chryste 3 (2015), s. 12; *Woda*, Króluj nam Chryste 4 (2015), s. 12; *Ogień*, Króluj nam Chryste 5 (2015), s. 16; *Kadzidło*, Króluj nam Chryste 6 (2015), s. 5; *Kwiaty*, Króluj nam Chryste 7–8 (2015), s. 14; *Jubileuszowy Rok Miłosierdzia*, Króluj nam Chryste 9 (2015), s. 12; *Początek dziejów początkiem Miłosierdzia*, Króluj nam Chryste 10 (2015), s. 12; *Potop – Bóg, który pamięta*, Króluj nam Chryste 11 (2015), s. 12; *Miłosierdzie znakiem obecności Boga*, Króluj nam Chryste 12 (2015), s. 12; *Miłosierdzie Imieniem Boga*, Króluj nam Chryste 1 (2016), s. 12; *Bóg bogaty w miłosierdzie i wierność*, Króluj nam Chryste 2 (2016), s. 12; *Miłosierdzie wolą Boga*, Króluj nam Chryste 3 (2016), s. 12; *Miłosierne oblicze Jezusa*, Króluj nam Chryste 4 (2016), s. 12; *Błogosławieni miłosierni*, Króluj nam Chryste 5 (2016), s. 12; *Miłosierni jak Ojciec*, Króluj nam Chryste 6 (2016), s. 12; *Maryja wzorem miłosierdzia*, Króluj nam Chryste 7–8 (2016), s. 5; *Powołanie w Biblii*, Króluj nam Chryste 9 (2016), s. 12; *Odpowiedzialni za świat*, Króluj nam Chryste 10 (2016), s. 21; *Abraham – powołany*

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II

Prowadzimy także formację biblijną w ramach działającego w Gnieźnie Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Wygłoszono następujące wykłady:

2013: *Biblijny przekaz o Bożym Narodzeniu a tradycje bożonarodzeniowe*;

2018: *Ewangelie Dzieciństwa syntezą historii i teologii*;

2019: *Tożsamość i misja Jezusa w świetle Mk 1*.

Zaangażowanie w ogólnopolskie inicjatywy Dzieła Biblijnego

W 2012 r. działalność rozpoczął Telewizyjny Uniwersytet Biblijny w Telewizji Trwam, którego pierwszym rektorem został ks. prof. dr hab. H. Witczyk.

do wiary, Króluj nam Chryste 11 (2016), s. 12; *Mojżesz – ten, który zaufał Bogu*, Króluj nam Chryste 12(2016), s. 12; *Jozue – powołany za pośrednictwem Mojżesza*, Króluj nam Chryste 1(2017), s. 12; *Powołany, by słuchać*, Króluj nam Chryste 2 (2017), s. 12; *Jonasz – powołany, który ucieka*, Króluj nam Chryste 3 (2017), s. 12; *Powołani, aby łowić ludzi*, Króluj nam Chryste 4 (2017), s. 12; *Powołany, aby zaufać słowu*, Króluj nam Chryste 5 (2017), s. 16; *Powołany, który zdradził*, Króluj nam Chryste 6 (2017), s. 16; *Powołany do Ewangelii*, Króluj nam Chryste 7–8 (2017), s. 14; *Tchmienie Boga*, Króluj nam Chryste 9 (2017), s. 12; *Duch Boży w Starym Testamencie*, Króluj nam Chryste 10 (2017), s. 12; *Duch zapowiadany przez Proroków*, Króluj nam Chryste 11 (2017), s. 12; *Duch Święty w tajemnicy wcielenia i nawiedzenia*, Króluj nam Chryste 12 (2017), s. 12; *Namaszczony Duchem Świętym*, Króluj nam Chryste 1 (2018), s. 12; *Duch zapowiadany przez Jezusa*, Króluj nam Chryste 2 (2018), s. 12; *Zesłanie Ducha Świętego*, Króluj nam Chryste 3 (2018), s. 12; *Duch Święty prowadzi Kościół*, Króluj nam Chryste 4 (2018), s. 21; *Bierzmowanie sakramentem Ducha*, Króluj nam Chryste 5 (2018), s. 16; *Siedem darów Ducha Świętego*, Króluj nam Chryste 6 (2018), s. 12; *Owoce Ducha Świętego*, Króluj nam Chryste 7–8 (2018), s. 14; *Gołębica i woda symbolami Ducha Świętego*, Króluj nam Chryste 9 (2018), s. 12; *Symbole Ducha Świętego*, Króluj nam Chryste 10 (2018), s. 12; *Duch Święty „duszą i sercem” Kościoła*, Króluj nam Chryste 11 (2018), s. 12; *Duch Święty początkiem i źródłem apostołowości Kościoła*, Króluj nam Chryste 12 (2018), s. 12; *Duch Święty sprauca misji Kościoła*, Króluj nam Chryste 1 (2019), s. 12; *Duch Święty w sakramentach*, Króluj nam Chryste 2 (2019), s. 12; *Duch Święty duchem modlitwy chrześcijańskiej*, Króluj nam Chryste 3 (2019), s. 12; *Duch Święty źródłem pokoju*, Króluj nam Chryste 4 (2019), s. 12; *Duch Święty źródłem radości*, Króluj nam Chryste 5 (2019), s. 16; *Duch Święty źródłem męstwa*, Króluj nam Chryste 6 (2019), s. 16; *Grzech przeciw Duchowi Świętemu*, Króluj nam Chryste 7/8 (2019), s. 14; *Eucharystia znaczy dziękczynienie*, Króluj nam Chryste 9 (2019), s. 5; *Nazwy Eucharystii*, Króluj nam Chryste 10 (2019), s. 12; *Starotestamentalna zapowiedź Eucharystii*, Króluj nam Chryste 11 (2019), s. 12; *Baranek zapowiedzią Eucharystii*, Króluj nam Chryste 12 (2019), s. 12.

Funkcję Wielkiego Kanclerza zgodził się pełnić kard. Gianfranco Ravasi, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Kultury¹⁷. Od samego początku Dzieło Biblijne naszej archidiecezji włączyło się w tę inicjatywę. Moderator poprowadził 19 wykładów w ramach zajęć Katedry Ewangelii Synoptycznych: 2012 – 1; 2013 – 2; 2014 – 3; 2015 – 4; 2016 – 3; 2017 – 3; 2018 – 3. Brał także udział w 9 audycjach „Szukając słowa Bożego” w Radiu Maryja: 2012 – 1; 2013 – 2; 2014 – 3; 2015 – 4; 2016 – 3; 2017 – 3; 2018 – 3. Nagrał także 4 cykle komentarzy „Słowa życia” do codziennej ewangelii: 2014 – 3, 2015 – 1.

Od 2009 r. obchodzona jest w Kościele w Polsce Niedziela Biblijna rozpoczynająca Tydzień Biblijny. Regularnie są dostarczane do parafii wszystkie materiały przygotowane przez ogólnopolskie Dzieło Biblijne, w których opracowanie czynnie włącza się Dzieło naszej archidiecezji¹⁸. Odpowiadamy także na zaproszenia duszpasterzy i głosimy homilie, ukazujące potrzebę uważnego słuchania Słowa Bożego, zarówno w liturgii, jak i w duchowości indywidualnej:

2015: w parafii pw. św. Antoniego z Padwy w Bydgoszczy,

2016: w parafii pw. św. Ducha w Inowrocławiu; w parafii pw. św. Wojciecha w Wągrowcu;

2017: w parafii w Markowicach. Wygłoszono także konferencję *Kościół naszym domem* w parafii pw. św. Floriana z Żninie w Tygodniu Biblijnym (2012).

W 2017 r. Dzieło Biblijne zaproponowało nową inicjatywę o ogólnopolskim zasięgu nazwaną Narodowe Czytanie Pisma Świętego. Z tej okazji w Sanktuarium Matki Bożej Królowej Miłości i Pokoju, Pani Kujaw w Markowicach miało miejsce celebrowanie „Verba Sacra”. Fragmenty Listu do Galatów czytał aktor Michał Chorosiński, a komentarz biblijny wygłosił moderator Dzieła.

W latach 2016 i 2017 klerycy Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego wzięli udział w Ogólnopolskim Konkursie Biblijnym dla Alumnów Seminariów Duchownych i Zakonnych. Nad przebiegiem

¹⁷ Zob. W. PIKOR, J. PICK, *Dziesięć lat Dzieła Biblijnego*, s. 114–119.

¹⁸ P. WASZAK, T. KWITOWSKI, *Kościół naszym domem. Biblijne nabożeństwo eucharystyczne*, Przegląd Biblijny 4 (2012), s. 75–81; P. PODESZWA, *Liturgia słowa: materiały homiletyczne*, Przegląd Biblijny 7 (2015), s. 25–30; P. WASZAK, *Liturgia Słowa: materiały homiletyczne*, Przegląd Biblijny 7 (2015), s. 41–46; P. PODESZWA, *Liturgia słowa: materiały homiletyczne*, Przegląd Biblijny 8 (2016), s. 9–17; P. WASZAK, *Liturgia Słowa: materiały homiletyczne*, Przegląd Biblijny 8 (2016), s. 29–34; TENŻE, *Idźcie i głoscie (...) – ale co i jak głosić? Materiały do Kręgu Biblijnego*, Przegląd Biblijny 9 (2017), s. 95–100; P. PODESZWA, *Materiały duszpasterskie. Celebrowanie Słowa Bożego*, Przegląd Biblijny 10 (2018), s. 65–77.

Działalność Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II

eliminacji seminaryjnych czuwało Dzieło Biblijne, które ufundowało także nagrody książkowe dla finalistów.

Od samego początku istnienia Dzieła Biblijnego uczestniczymy w corocznych spotkaniach moderatorów Dzieła.

Podsumowanie

Powyższe zestawienie i krótkie omówienie poszczególnych inicjatyw duszpasterstwa biblijnego oraz obszarów działalności Dzieła Biblijnego w archidiecezji gnieźnieńskiej wskazuje, że prowadzony apostolat biblijny usiłuje objąć możliwie jak najszerszy krąg odbiorców, zarówno duchownych, jak i wiernych świeckich (ministrantów, lektorów, nadzwyczajnych szafarzy Eucharystii, animatorów misyjnych, duszpasterstwo rodzin, katechetów, nauczycieli oraz członków innych grup duszpasterskich). Formacja biblijna oraz proponowane inicjatywy, które jej służą, domagają się bardzo systematycznej i cierpliwej pracy w nadziei, że wydadzą dojrzałe i oczekiwane owoce duchowego wzrostu oraz bardziej świadomego przeżywania wiary, zarówno w wymiarze wspólnotowym, jak i osobistym. Warto zauważyć, że coraz szersza grupa kapłanów i wiernych jest autentycznie zainteresowana nie tylko intelektualnym pogłębieniem znajomości Biblii, ale też poszukiwaniem w Księdze Życia światła oraz nowych impulsów ożywiających relacje z Bogiem i drugim człowiekiem.

Owocny apostolat biblijny jest bardzo wymagający także dla prowadzących i dlatego wielką pomocą jest Dzieło Biblijne im. św. Jana Pawła II, które, jak wynika także z niniejszego omówienia, wywiera znaczący wpływ na kształt realizowanego duszpasterstwa biblijnego w archidiecezji gnieźnieńskiej. Biorąc pod uwagę liczbę i różnorodność proponowanych inicjatyw można śmiało powiedzieć, że Stowarzyszenie to koordynuje, integruje oraz inspiruje apostolat biblijny naszej archidiecezji oraz jest skutecznym narzędziem nowej ewangelizacji¹⁹. Na czele Dzieła od samego początku stoi ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk jako Przewodniczący. Niech mi będzie wolno w tym miejscu wyrazić szczerze podziękowania dostojnemu Jubilatowi za Jego zaangażowanie i pasję, która tak skutecznie motywuje innych do podejmowania wysiłków zmierzających do przybliżania Biblii i Jej zbawczego orędzia współczesnym uczniom Jezusa. Niech Patron Dzieła – św. Jan Paweł II – wyprasza wszelkie potrzebne

¹⁹ Zob. W. PIKOR, J. PICK, *Dziesięć lat Dzieła Biblijnego*, s. 318.

łaski, abyśmy ciągle na nowo odkrywali bogactwo Słowa Bożego i chcieli się Nim dzielić z innymi.

Mam także nadzieję, że niniejsza refleksja dotycząca apostołatu biblijnego oraz działalności Dzieła Biblijnego w archidiecezji gnieźnieńskiej, nie tylko dokumentuje podjęte i przeprowadzone inicjatywy, ale może stać się także inspiracją czy nawet sugestią dla innych moderatorów diecezjalnych Dzieła, a także wskazać nowe obszary jeszcze skuteczniejszej współpracy, by gorliwie powracać do Biblii we wszelkich działaniach duszpasterskich. Przecież, jak pisał znany filozof żydowski,

wielkość Biblii staje się bardziej oczywista, gdy studiujemy ją w ramach całej historii, a jej majestat wzrasta w miarę, jak poznaje ją czytelnik. Niepodważalna, niezniszczalna i nigdy niezatarta przez czas, Biblia wędruje przez wieki, powierzając się z łatwością wszystkim ludziom, jak gdyby należała do każdej duszy na ziemi. Przemawia w każdym języku i w każdym wieku. Obdarza swym dobrodziejstwem wszystkie sztuki, nie współzawodnicząc z nimi. Korzystamy z niej wszyscy, a wciąż pozostaje czysta, niewyczerpana i pełna. Mimo trzech tysięcy lat nie postarzała się ani o dzień. Jest księgą, która nie może umrzeć. Zapomnienie omija jej stronicę, a jej moc nie słabnie. W istocie, jest wciąż na początku swej drogi, ponieważ pełne znaczenie jej treści ledwo dotknęło progę naszych umysłów. Jak ocean, na którego spoczywają czekające na odkrycie niezliczone perły, jej duch wciąż pozostaje tajemnicą²⁰.

Jestem głęboko przekonany, że rozmaite formy apostołatu biblijnego proponowane współcześnie przez Dzieło Biblijne im. Jana Pawła II, są skutecznymi sposobami wydobywania z Biblii drogocennych pereł, aby ofiarować je wspólnocie Kościoła, której w drodze towarzyszy nieustannie zmartwychwstały Pan wyjaśniający Pisma (zob. Łk 24,27).

ks. Paweł Podeszwa

²⁰ A.J. HESCHEL, *Bóg szukający człowieka. Podstawy filozofii judaizmu*, tłum. A. GORZKOWSKI, Kraków 2007, s. 303.